

RAAP België – Rapport 1009

Nota Tolpoortstraat 102-104/106

Deinze

Nota Archeologisch Vooronderzoek
Verslag van Resultaten

Proefputten – 2023I298

RAAP

Colofon

Titel:

Nota Tolpoortstraat 102-104/106
Proefputtenonderzoek – 20231298

Status: Definitief

Datum: 13 november 2023

Auteur: S. Merchie

Projectleider: J. De Mulder

Kaartvervaardiging: S. Merchie

Terreinwerk: J. De Mulder, S. Merchie

Metaaldetectie: J. De Mulder, S. Merchie

Materiaal determinatie: J. De Mulder, G. Thomas

Raaproject: Detol02

Archeologienota: ID15553

Erkend archeoloog (type 1): RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België, Begoniastraat 13, 9810 Eke

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BV

Begoniastraat 13; 9800 Eke

telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99

E-mail: raap@raap.be

© RAAP België BV, 2023

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvatting.....	4
1 Inleiding	5
1.1 Administratieve gegevens	5
1.2 Kader en aanleiding.....	7
1.2.1 Aanleiding.....	7
1.2.2 Geografische situering.....	7
1.2.3 Huidige situatie van het projectgebied	7
1.2.4 Geplande werken	10
1.3 Opzet en onderzoeksopdracht.....	15
1.3.1 Opdracht.....	15
1.3.2 Randvoorwaarden	15
2 Verslag van resultaten: proefsleuven/proefputten	17
2.1 Beschrijvend gedeelte	17
2.1.1 Administratieve gegevens	17
2.1.2 Onderzoeksopdracht.....	17
2.1.3 Onderzoeksstrategie en werkwijze	18
2.2 Assessmentrapport	21
2.2.1 Aardkundige opbouw	21
2.2.2 Assessment van sporen en structuren	21
2.2.3 Assessment van de vondsten	29
2.2.4 Assessment van stalen	30
2.2.5 Conservatie-assessment.....	31
2.2.6 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	31
2.2.7 Confrontatie van de bevindingen met de resultaten van voorgaande onderzoeksfases	31
2.2.8 Archeologisch verwachtingsmodel.....	33
2.2.9 Beantwoorden van de onderzoeksvragen.....	34
3 Bibliografie	36
3.1 Uitgegeven bronnen.....	36
4 Bijlages.....	37

Samenvatting

RAAP België voerde in oktober 2023 een archeologisch vooronderzoek in uitgesteld traject uit ter hoogte van de Tolpoortstraat 102-104/106 te Deinze. Het onderzoek kadert binnen het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen voor de bouw van een meergezinswoning. Het vooronderzoek bestond uit het onderzoeken van twee proefputten zoals voorgeschreven in het programma van maatregelen van de vooraf opgestelde en in akte genomen archeologienota (met ID15553¹).

Het onderzoek had tot doel een inschatting te maken van het archeologisch potentieel van het terrein door middel van twee proefputten. Uit dit blijkt dat het archeologisch bodemarchief een goede bewaring kent. Tijdens het onderzoek werd een pakket van archeologisch relevante lagen, sporen en vondstmateriaal aangetroffen met een dikte tussen ca. 1m en 1,11m. Een postmiddeleeuwse ophogings- of nivelleringslaag die aanwezig is over het volledige terrein heeft de onderliggende oudere lagen, het muurwerk en andere grondsporen afgedekt. Het achterste deel van het onderzoeksgebied bevond zich volgens historische kaarten in de tuinzone van de vroegere bebouwing. Twee uitbraaksporen en het muurwerk van een vermoedelijke kelder kunnen aan deze en/of oudere bebouwing gelinkt worden. Opmerkelijk is het voorkomen van een zeer homogene, mogelijke middeleeuwse (akker)laag, die enkel voorkwam in de proefput aan de straatzijde van het perceel. Deze middeleeuwse laag dekte de (gebioturbeerde) moederbodem af, waarin zich enkele sporen aftekenden die een relatieve datering van middeleeuws of ouder krijgen. Eén van deze sporen is een duidelijke, vierkante paalkuil, en kan mogelijk aan een oudere bewoningsfase of andere activiteit gelinkt worden. Een ander opmerkelijk spoor dat zich aftekende in de moederbodem was een kuil, waarvan de functie niet kon achterhaald worden, maar die wel Romeins aardewerk bevatte.

Samenvattend kan gesteld worden dat het onderzochte gebied zich kenmerkt door het voorkomen van sporen die zowel aan rurale, als meer verstedelijkte activiteiten en bewoning kunnen gelinkt worden, en dat er indicaties zijn voor menselijke aanwezigheid binnen en rondom het onderzoeksgebied, vanaf de Romeinse periode.

Verder onderzoek op deze locatie kan bijdragen aan het beter begrijpen van de (bouw)evolutie van deze percelen, van de evolutie van een rurale naar meer verstedelijkte omgeving en bijhorend landgebruik, van de stadsontwikkeling van Deinze en de verhoudingen tussen de stadsdelen van Deinze en Petegem-aan-de-Leie en ook de aanwezigheid van oudere menselijke aanwezigheid binnen het onderzoeksgebied (o.a. vroege middeleeuwen en Romeinse tijd) en de ruimere omgeving.

Ietwat atypisch wordt bij de toekomstige werken het terrein om stabiliteitsredenen opgehoogd en niet verder afgegraven. Diepere uitgravingen in functie van een waterciterne en een liftput werden door middel van het proefputtenonderzoek al gewaardeerd. Verder worden geen diepere ondergrondse niveaus voorzien. Hierdoor worden deze archeologische sporen en structuren niet bedreigd en is *in situ* bewaring mogelijk.

---

¹ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/15553>

1 Inleiding

1.1 Administratieve gegevens

- *Projectcode agentschap Onroerend Erfgoed:*

Voor elke fase van vooronderzoek is een projectcode aangevraagd bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Deze projectcode is op alle documenten van het vooronderzoek, registratie, verpakking van vondstenmateriaal en verpakking van stalen aangebracht.

- 20231298 – Archeologisch proefputtenonderzoek
- *Onderzoekskader:* uitvoer van het archeologisch vooronderzoek in uitgesteld traject zoals voorgeschreven in het programma van maatregelen van de archeologienota met ID15553²
- *Erkend archeoloog (type 1):* RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)
- *Naam plangebied en/of toponiem:* Tolpoortstraat 102-104/106, Deinze
- *Adres:* Tolpoortstraat 102-104/106
- *Deelgemeente/Gemeente:* Deinze
- *Provincie:* Oost-Vlaanderen
- *Kadastrale gegevens:* Deinze, Afdeling 1, Sectie B, percelen 346K, 347B, 348K (partim), 350V (partim)
- *Oppervlakte betrokken percelen:* 895 m²
- *Oppervlakte plangebied:* ca. 460m²
- *Oppervlakte bodemingreep:* ca. 460m²
- *Bounding box in Lambert-coördinaten (X/Y):*
  - zuidwest: X 91147   Y 185783
  - noordoost: X 91184   Y 185819

---

² <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/15553>

1.2 Kader en aanleiding

1.2.1 Aanleiding

Naar aanleiding van de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen werd een archeologienota opgesteld³. De archeologienota bestond uit een bureaustudie. Op basis van de bureaustudie kon geen definitieve uitspraak gedaan worden over de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats. Om hierover uitsluitel te bieden werd verder archeologisch vooronderzoek geacht, in de vorm van een proefputtenonderzoek. De uitvoeringsmethode werd toegelicht in het bijhorende programma van maatregelen⁴. Er werd akte genomen van de archeologienota.

Uit het bureauonderzoek bleek een hoog archeologisch potentieel⁵: “Het projectgebied situeert zich in de archeologische zone van de stadskern van Deinze, aan de hoofdas van de stad. Het plangebied is daarbij buiten de stadsmuren gelegen, maar nog steeds in de verstedelijkte zone van Petegem-aan-de-Leie. Gezien de ligging van het plangebied in een archeologische zone van de stadskern van Deinze, aan de hoofdas van de stad en cartografische bronnen die wijzen op continue bewoning vanaf 17de eeuw, is een hoge archeologische verwachting aanwezig. Sporen uit de postmiddeleeuwen en late middeleeuwen kunnen zich daarbij direct onder de huidige bebouwing manifesteren, zowel in de vorm van muurresten en structuren als grondsporen. Aan de straatzijde worden bewoningsporen of -structuren verwacht, meer in het oosten van het plangebied achtererfstructuren. Ook is een hoge verwachting op sporen uit de volle middeleeuwen aanwezig, indien zijn niet vergraven zijn door sporen uit latere perioden. Sporen van voor de middeleeuwen kunnen ook aanwezig zijn. Wat steentijdartefactensites betreft is het projectgebied ook voor jager-verzamelaars zeer interessant gelegen, op een iets hoger gelegen deel (oeverwal of kronkelwaardrug) nabij de Leie. Ondanks de stedelijke context, is het niet uitgesloten dat ook steentijdartefactensites goed bewaard kunnen zijn.”

Op basis van deze resultaten werd verder vooronderzoek met ingreep in de bodem geadviseerd.

1.2.2 Geografische situering

Het plangebied is te situeren in de historische stadskern van Deinze, aan de rechteroever van de Leie. Het situeert zich aan de Tolpoort, de hoofdas van Deinze die aan de overzijde van de Leie overgaat in de Markt, en ten zuiden van de stadskern het verlengde van de Gaversesteenweg vormt. Het projectgebied situeert zich nagenoeg aan de kruising met de Gentstraat. Het plangebied heeft een totale oppervlakte van circa 460m².

Het plangebied is gelegen binnen een ‘vastgestelde archeologische zone’, nl. de historische stadskern van Deinze met ID 140018.

1.2.3 Huidige situatie van het projectgebied

Alvorens de uitvoering van het proefputtenonderzoek kon plaatsvinden, werd de bestaande bebouwing binnen het projectgebied afgebroken en een aanwezige boom gerooid. Momenteel ligt het

---

³ Quaethem, 2020; <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/15553>

⁴ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/15553>

⁵ Quaethem, 2020

terrein braak, en ligt het loopvlak na de afbraakwerken op ca. 0,7m – 0,9m onder het huidige straatniveau.

Project: 20231298 Put: 1 Vlak: 1 Opmerking: Overzicht

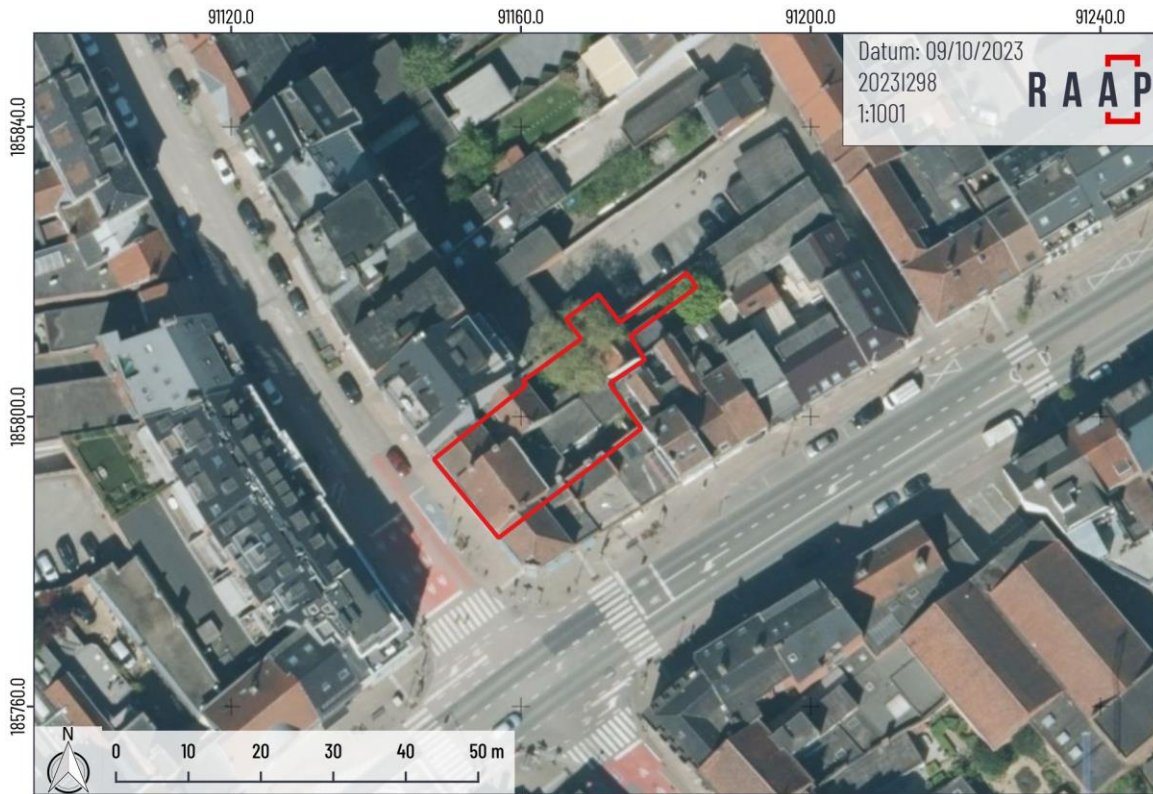

Figuur 3. De reeds afgegraven grond aan de zuidelijke zijde van het onderzoeksgebied.

Figuur 4. Situatie binnen het onderzoeksgebied. Het niveauverschil ten opzichte van de straat is duidelijk zichtbaar. Er werd een talud aangelegd om het perceel te kunnen betreden en om de grond te stabiliseren.

Figuur 5: Projectie van het plangebied op een recente luchtfoto, toen de bebouwing en vegetatie nog aanwezig was (bron: AGIV, 2023).

1.2.4 Geplande werken

Zoals aangegeven in hoofdstuk 1.2.3, werd de aanwezige bebouwing inmiddels gesloopt. Door de situatie op het terrein zal het maaiveld voor aanvang van de werken met ca. 0,7-0,9m opgehoogd worden tot op het huidige straatniveau.

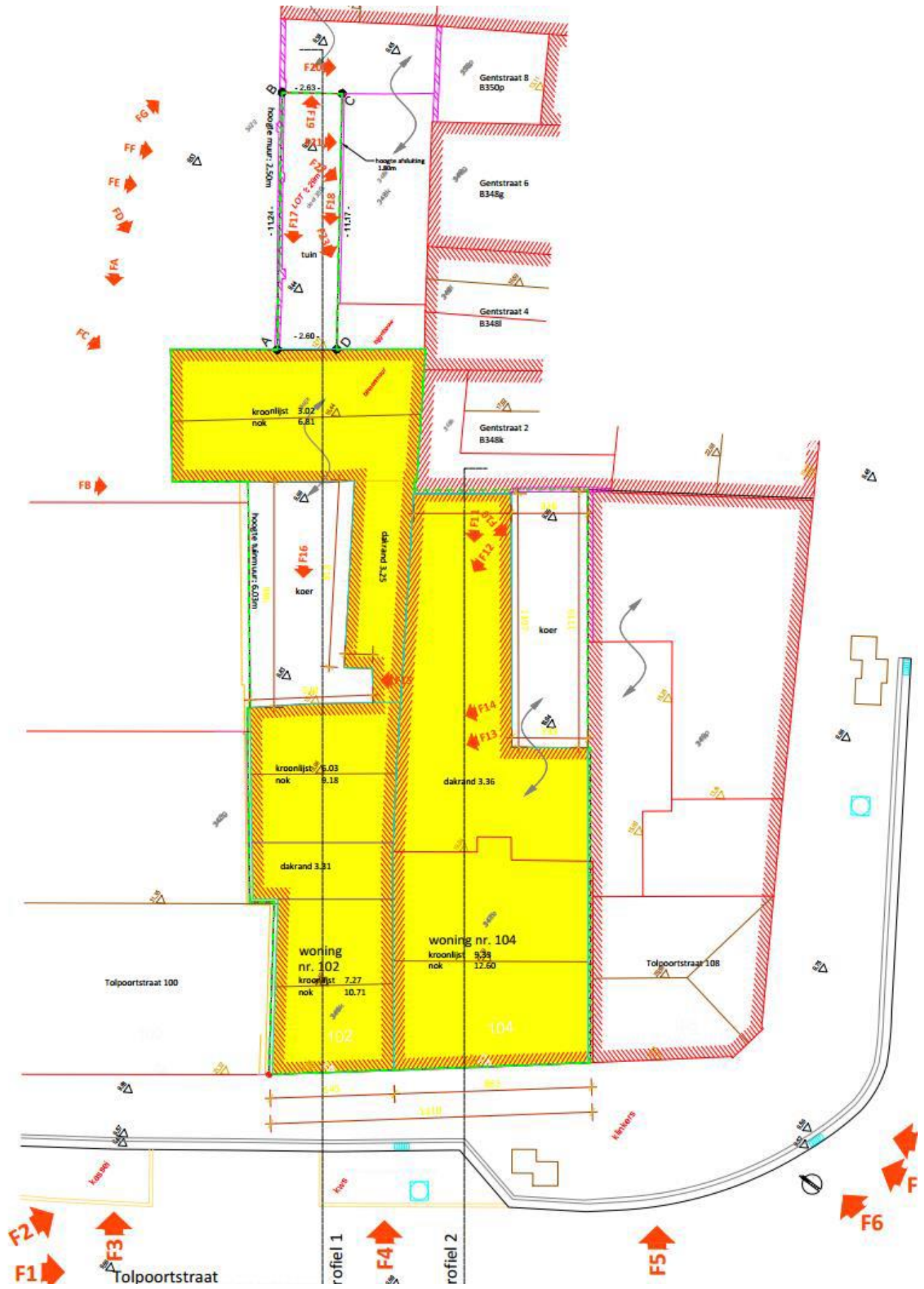
De geplande werken werden als volgt omschreven in de oorspronkelijke archeologienota⁶:

“In eerste instantie wordt de bestaande bebouwing gesloopt. Nadien wordt de realisatie gepland van een meergezinswoning met 5 bouwlagen. Op het gelijkvloers wordt een handelsruimte en doorrit naar twee parkeerplaatsen, vier garages (gelijkvloers) en een fietsenberging voorzien.

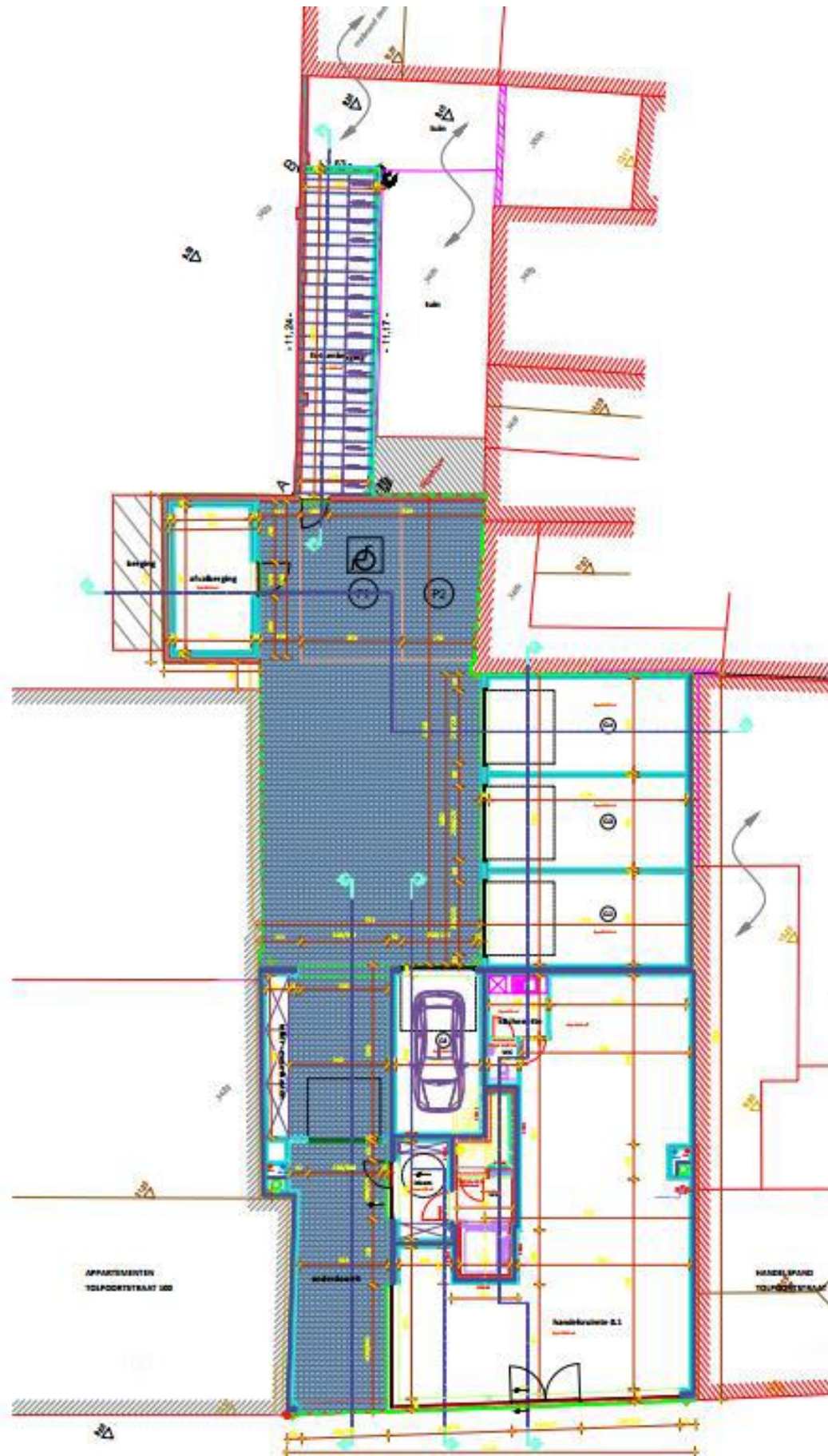
Er worden geen ondergrondse niveaus voorzien. De fundering wordt door middel van een vloerplaat voorzien, die 45cm dik aangebracht wordt. De randen van de vloerplaat worden tot 80cm diep voorzien. Ondergronds worden twee regenwatercisternes van elk 10.000l aangelegd, alsook een septische put van 7.500L. Ook wordt een liftput voorzien waarvan de fundering tot 1,65m onder het vloerpas rijkt. Ter hoogte van de parkeerstaanplaatsen (buiten het gebouw) en afvalberging wordt een vloerplaat van 20cm aangebracht, die aan de randen 50cm dik is.”

⁶ Quaethem, 2020

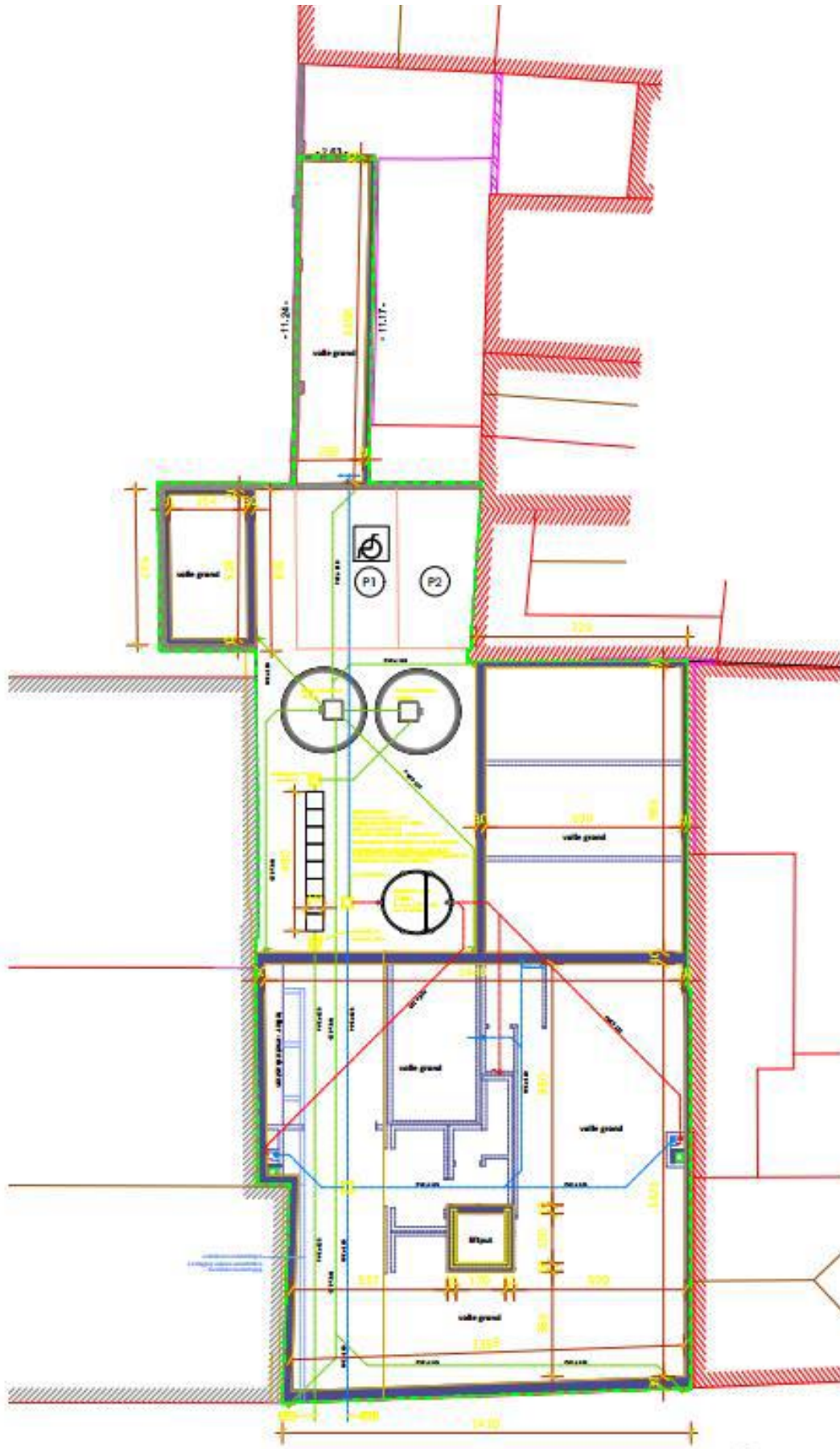

Figuur 6. Gesloopte bebouwing, aangeduid in geel (bron: opdrachtgever).

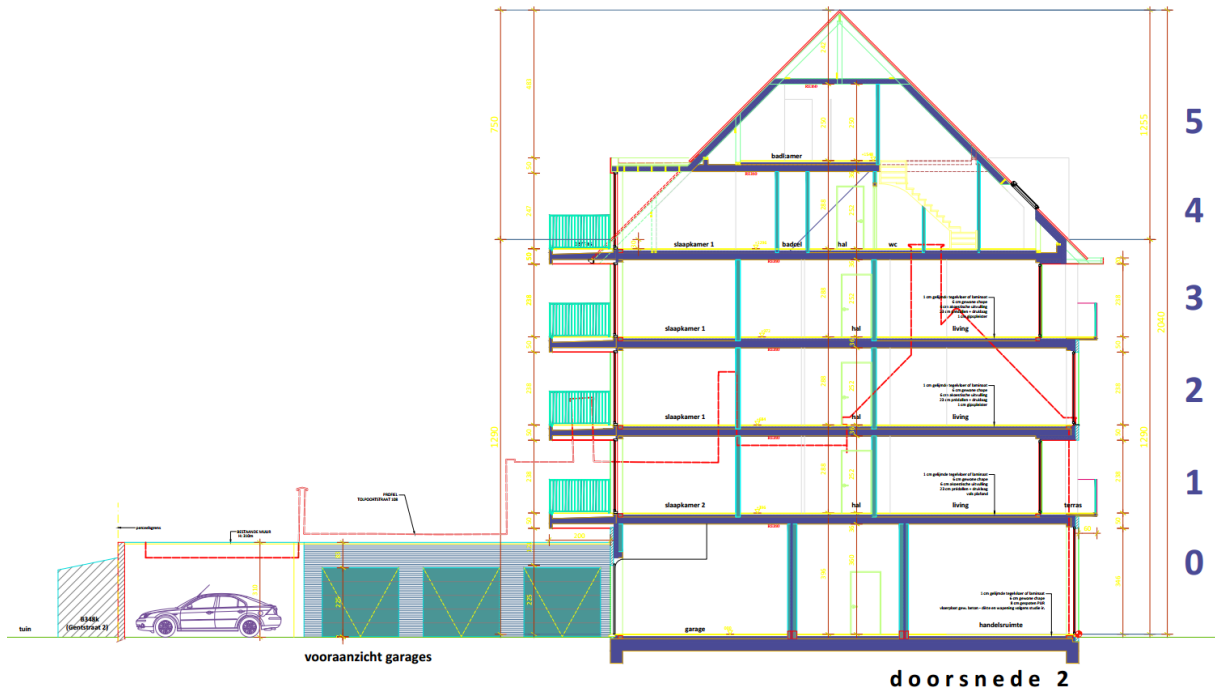

Figuur 7. Geplande toestand gelijkvloers (bron: opdrachtgever).

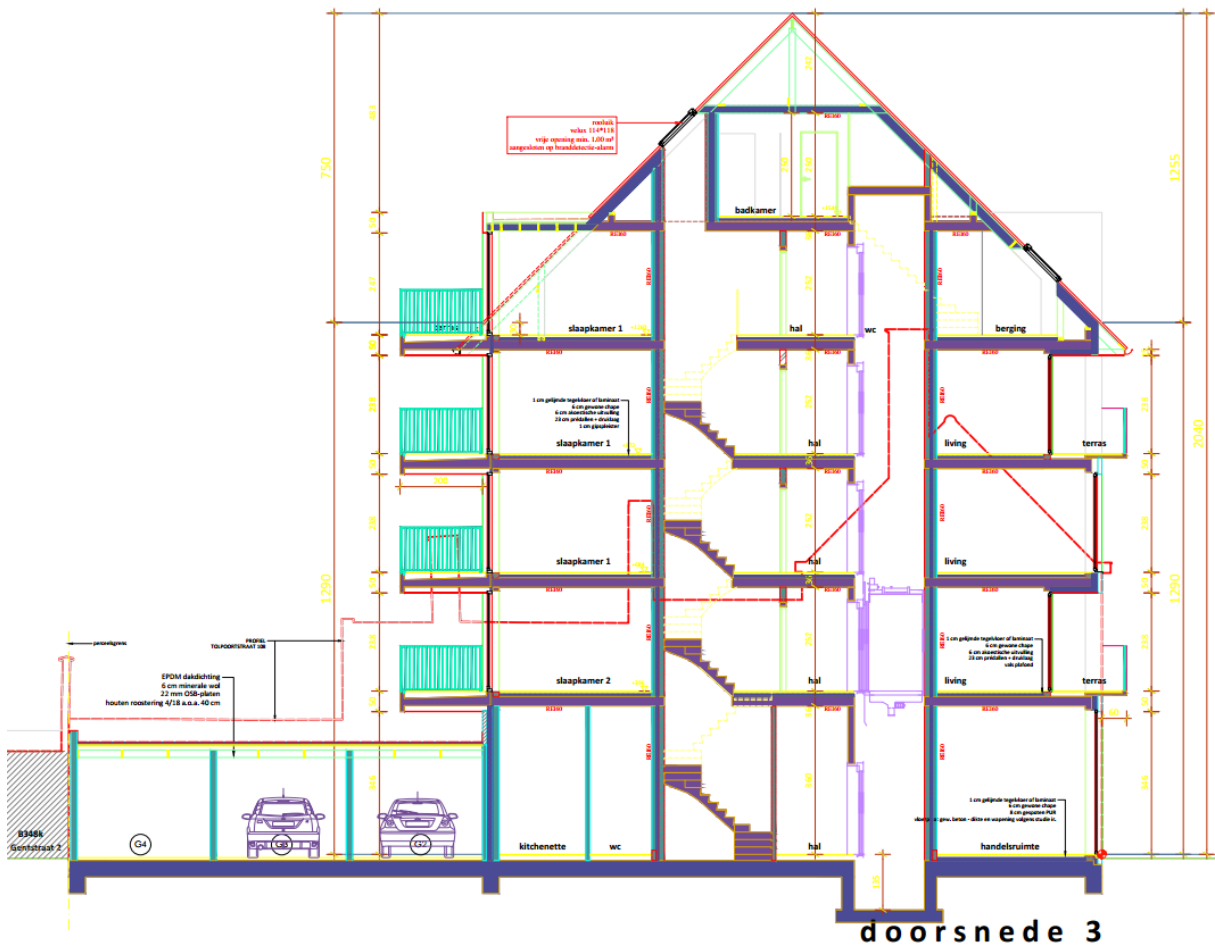

Figuur 8. Ondergronds niveau met riolering, liftkoker, septische put en regenwaterputten (bron: opdrachtgever).

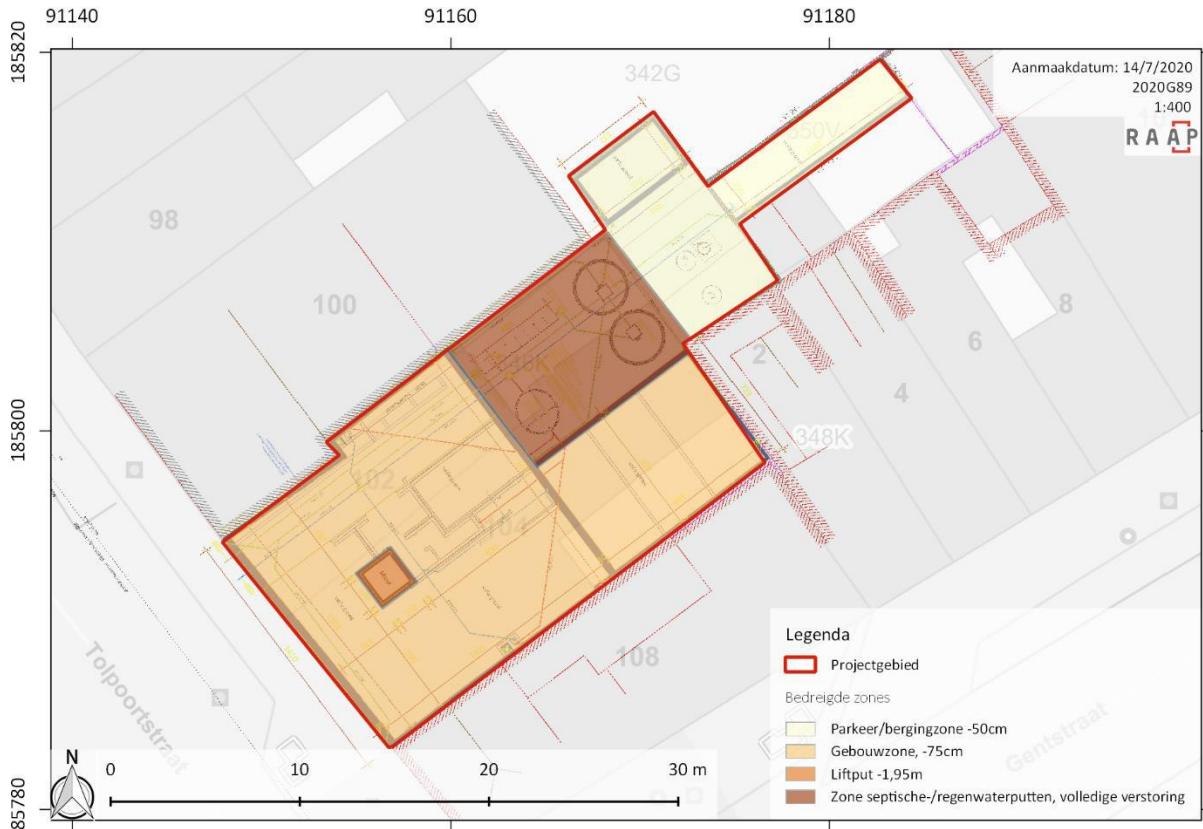

Figuur 9. Doorsnede geplande toestand van N0 naar ZW (bron: opdrachtgever).

Figuur 10. Doorsnede geplande toestand (bron: opdrachtgever).

Figuur 11. Projectgebied weergegeven op GRB, met projectie van bouwplan niveau -1 en aanduiding van de impact van de geplande werken op het bodemarchief (bron: AGIV, 2023; Opdrachtgever).

1.3 Opzet en onderzoeksopdracht

1.3.1 Opdracht

Het archeologisch vooronderzoek heeft als opdracht het inventariseren, waarderen en veiligstellen van eventueel aanwezig waardevol archeologisch erfgoed binnen de grenzen van het plangebied:

1. *inventariseren*: zijn er archeologische sites te lokaliseren en welke zijn hun karakteristieken (types, datering, begrenzing, bewaringstoestand en relatie met het landschap)?
2. *waarderen*: wat is de kenniswaarde van eventuele aanwezige archeologische sites?
3. *veiligstellen*: hoe moet met eventuele waardevolle archeologische sites worden omgegaan in het kader van de geplande bodemingrepen (*in situ*, *ex situ*)?

1.3.2 Randvoorwaarden

Het archeologisch vooronderzoek beoogt steeds een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed. Vooraleer de opportuniteit van vooronderzoek met ingreep in de bodem af te wegen, is aldus eerst de opportuniteit van de diverse (combinaties van) methoden voor vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen.

De keuze van de (combinaties van) methoden is steeds gebaseerd op volgende vier criteria:

1. *mogelijkheid*: is het mogelijk om de methode toe te passen binnen het plangebied?
2. *nut*: kan een bruikbaar resultaat verwacht worden met de toepassing van de methode?
3. *schadelijkheid*: kan toepassing van de methode het te verwachten bodemarchief overdreven beschadigen?

4. *noodzaak*: rechtvaardigt de kost van de methode het te verwachten resultaat?

Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	Vooronderzoek met ingreep in de bodem
a. bureauonderzoek	
b. landschappelijk bodemonderzoek	
c. geofysisch onderzoek	
d. veldkartering	
e.	verkennend archeologisch booronderzoek
f.	waarderend archeologisch booronderzoek
g.	proefsleuven en proefputten

Op basis hiervan werd besloten om proefputten aan te leggen ter hoogte van enkele van de voorziene bodemverstoringen.

2 Verslag van resultaten: proefsleuven/proefputten

2.1 Beschrijvend gedeelte

2.1.1 Administratieve gegevens

- *Projectcode Agentschap Onroerend Erfgoed: 2023I298*
- *Onderzoekskader: uitvoer van het archeologisch vooronderzoek in uitgesteld traject zoals voorgeschreven in het programma van maatregelen van de archeologienota met ID15553*
- *Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)*
- *Andere betrokken actoren: n.v.t.*
- *Wetenschappelijke begeleiding: n.v.t.*

2.1.2 Onderzoeksopdracht

2.1.2.1 Doelstelling

De doelstelling van het proefputtenonderzoek was:

- Nagaan of er binnen dit gebied archeologie aanwezig is en wat de verstoringsgraad is van de voormalige en huidige bebouwing
- Vaststellen op welke diepte archeologisch(e) niveau(s) aanwezig zijn
- Aan de hand van de sporen trachten de geschiedenis van het gebied beter in kaart te brengen, en dit in het kader van de stadsontwikkeling van Deinze en Petegem-aan-de-Leie
- Nagaan of er een archeologische opgraving moet worden uitgevoerd voorafgaand aan de werken.
- Afbakenen van zones waar wel of geen archeologisch onderzoek dient te gebeuren.

2.1.2.2 Wetenschappelijke vraagstelling

De vraagstellingen zoals omschreven in de voorafgaande archeologienota waren:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Op welke diepte zijn ze aanwezig? Wat is hun gaafheid, ouderdom en hoe diep zijn ze bewaard?
- Zijn er ook aanwijzingen voor bewaarde of afgedekte (paleo-)bodems? Werden hierin vondsten aangetroffen of zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van steentijdartefactensites?
- Wat is de impact geweest van huidige bebouwing op het bodemarchief?
- Wat is de meerwaarde van de sporen voor de algemene archeologische kennis van de omgeving en/of meer specifiek wat kennis omtrent de stadsontwikkeling van Deinze/Petegem-aan-de Leie betreft?
- Wat zijn de bevindingen omtrent de huidige topografie? Kan er een beeld worden gevormd van de oorspronkelijke topografie?
- Hoe kaderen de sporen zich binnen het oorspronkelijke landschap en topografie?

- Welke zones zijn archeologisch waardevol? Welke zones worden bedreigd door de geplande werken en dienen te worden onderworpen aan een archeologische opgraving? En welke zones zijn met zekerheid verstoord?

2.1.2.3 Randvoorwaarden

- Het onderzoek is uitgevoerd door een erkend archeoloog volgens de normen van de Code van Goede Praktijk versie 4.0.
- Het proefputtenonderzoek werd uitgevoerd in uitgesteld traject; na de sloop van de aanwezige bebouwing
- De moederbodem werd in beide proefputten bereikt

2.1.3 Onderzoeksstrategie en werkwijze

2.1.3.1 Toelichting ligging en oriëntatie van de proefputten

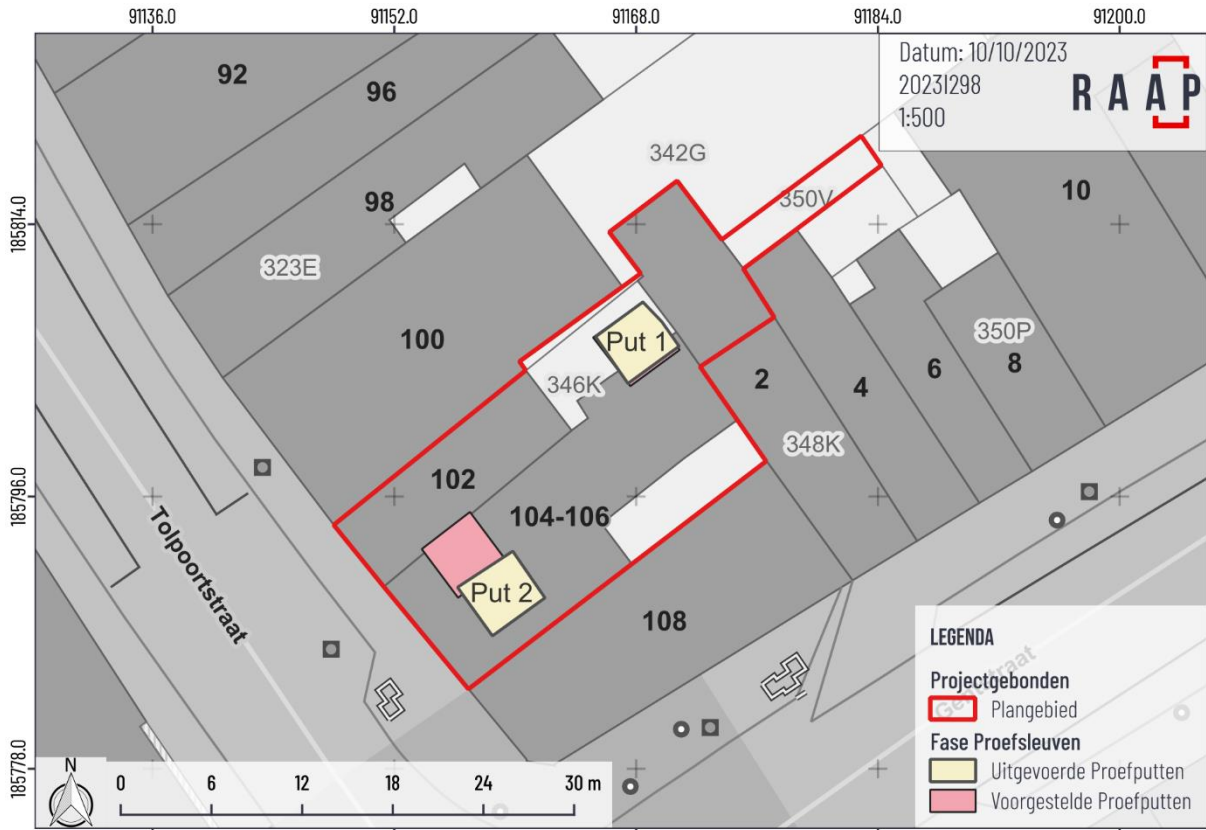
In totaal werden twee proefputten aangelegd. Ze hadden een voorziene oppervlakte van 4x4m. Ze werden steeds in twee vlakken aangelegd tot de moederbodem werd bereikt. Hun totale oppervlakte bedraagt ca. 32m² (tabel 1).

De putten werden zoveel mogelijk aangelegd in de toekomstige werkzones. Er werd enigszins afgeweken van het voorgestelde proefputtenplan (figuur 12):

- Proefput 1 werd aangelegd ter hoogte van de geplande zone voor septische en regenwaterputten, waar een totaal verstoring zal plaatsvinden.
- Proefput 2 werd aangelegd in de geplande zone voor gebouwen, waar een minimale verstoring tot -45cm wordt voorzien. Deze proefput werd voorzien ter hoogte van de geplande liftkoker, maar diende verschoven te worden omwille van de aanwezigheid van een talud die bovenop een kelderniveau werd aangelegd, zoals zichtbaar in figuur 4. Deze kon niet verwijderd worden omwille van logistieke en stabiliteitsredenen.

Tabel 1: Overzicht van het onderzochte oppervlak per sleuf/proefput of kijkvenster.

Putnummer	Type	Aangelegde vlakken/niveaus	Onderzocht oppervlak (in m ²)
1	Proefput	2	15,46m ²
2	Proefput	2	16,67m ²
TOTAAL			32,13m²

Figuur 12: Projectie van de voorgestelde en aangelegde proefputten op het kadasterplan (bron: AGIV, 2023).

Figuur 13: Aanleggen van Proefput 1.

2.1.3.2 *Keuze voor de selectie van vondsten en stalen*

Bij elk proefputtenonderzoek worden de vondsten per spoor, per vulling en per materiaalcategorie ingezameld. Ze krijgen een uniek vondstnummer en worden ter hoogte van hun exacte vindplaats ingemeten (XYZ). Tijdens het proefputtenonderzoek werden in totaal 15 vondstnummers uitgeschreven. Elk vondstnummers kan meerdere vondsten bevatten.

In deze fase van vooronderzoek is staalname voor natuurwetenschappelijk onderzoek in functie van paleo-ecologische of ecologisch-archeologische interpretaties niet verplicht. Staalname kan evenwel aangewezen zijn bij complexe ondergronden waarvoor geen of weinig bruikbare informatie over de ontstaansgeschiedenis gekend en ontsloten is, onder andere in dynamische, fluviaatiele of mariene afzettingmilieus. Tevens kan staalname aangewezen zijn bij situaties die betekenisvol afwijken van het verwachte.

Tijdens het vooronderzoek werden 6 monsternummers uitgeschreven. Het betreft stalen die genomen zijn in Proefput 2. Enerzijds gaat het om pollen en macroresten stalen, anderzijds om een bulkstaal voor uitzeven en verzamelen van vondstmateriaal.

2.1.3.3 *Organisatie van het vooronderzoek*

Het proefputtenonderzoek werd uitgevoerd op woensdag 4 oktober. De weersomstandigheden waren gunstig (droog, bewolkt met opklaringen).

Het team bestond uit:

- Erkend archeoloog/veldwerkleider: J. De Mulder
- Assistent-archeoloog: S. Merchie

2.1.3.4 *Gebruikte materialen en technische specificaties*

De sleuven werden aangelegd met behulp van een kraan op rupsen van 21 ton en met een gladde graafbak van 1,8 m breed. De foto's van de aangelegde werkputten en het sporenbestand werden genomen met een *Motorola G8* en de door RAAP ontworpen software *Phidili*. Alle landmeetkundige opmetingen werden uitgevoerd door middel van een RTS (model *LN-150* Layout 2.0). De meettoepassingen werden uitgevoerd via het softwareprogramma *Magnetfield*. Alle sporen, vondsten en monsters werden geregistreerd in een elektronische databank (*Odile*), ontworpen door RAAP. Voor de registratie van de boringen en bodemkundige lagen werd gebruik gemaakt van het programma *Deborah*.

2.1.3.5 *Raadpleging specialisten*

De determinatie van het aangetroffen aardewerk werd uitgevoerd door Jelle De Mulder (RAAP). De determinatie van het metaal gebeurde door Gill Thomas (RAAP).

2.1.3.6 *Wetenschappelijke advisering*

Nvt.

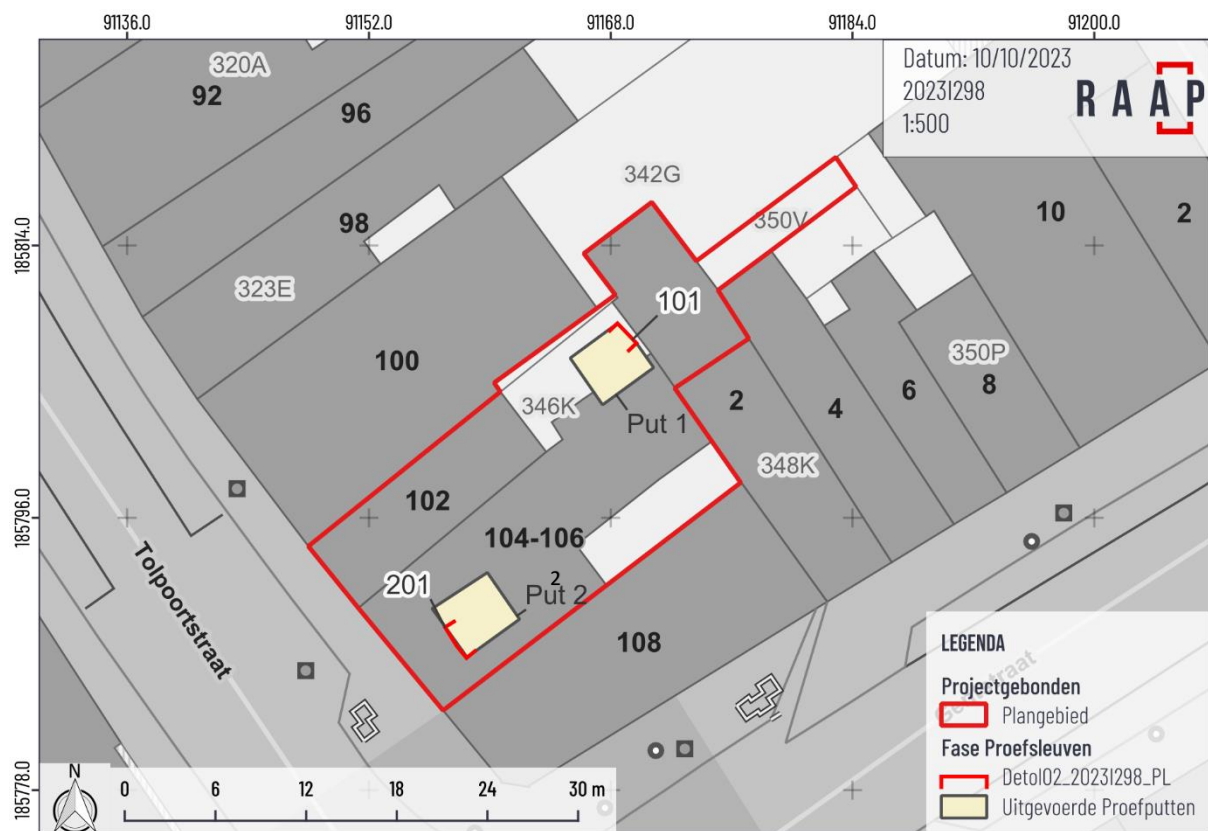

2.2 Assessmentrapport

2.2.1 Aardkundige opbouw

Er werden in totaal 2 profielen geregistreerd. Aangezien het onderzoek werd uitgevoerd een stedelijke context, ging het met uitzondering van de moederbodem hoofdzakelijk om een opeenvolging van antropogene lagen. Deze lagen en de bodemopbouw zullen per proefput hieronder bij het assessment van de sporen en structuren worden besproken.

De moederbodem bestaat uit bruinbeige zand, en kent een grote graad van bioturbatie met duidelijke mollen- en wormgangen. **In Profiel 101 bevond de moederbodem zich op ca. 8,07mTAW (ca. -1,11m-mv) en in Profiel 201 op ca. 8,29mTAW (ca. -1m-mv).** In de moederbodem konden sporen herkend worden, waaronder een duidelijke paalkuil in Proefput 1 en twee mogelijke paalkuilen in Proefput 2.

Figuur 14: Weergave van de profielen binnen de verschillende werkputten. Projectie op het GRB (bron: AGIV, 2023).

2.2.2 Assessment van sporen en structuren

De antropogene stratigrafie van de site bestond uit verschillende archeologische niveaus. Deze zullen hieronder per proefput worden beschreven.

Er werden 25 archeologisch relevante bodemsporen geregistreerd. Voor een overzichtskaat van alle sporen wordt verwezen naar de sporenlijst en het sporenplan (zie bijlage). Per proefput geeft een tabel een overzicht van de aangetroffen aard en nummering van de sporen. De sporen worden per aangetroffen archeologisch niveau besproken.

2.2.2.1 Proefput 1

Bij de aanleg van vlak 1 werd het muurwerk van een mogelijke kelderruimte (S2) met vulling (S10) waargenomen op ca. 8,80mTAW (ca. -30cm-mv). Om dit niet te beschadigen, werd het vlak naast dit muurwerk verder aangelegd, tot 8,40mTAW. De muur was opgebouwd uit rode bakstenen (21x10x5,5cm) gevoegd met kalkmortel en was ca. 0,5m diep (figuur 15). Op historische kaarten uit de 19^e eeuw worden achtergebouwen afgebeeld in deze zone, wat doet vermoeden dat deze mogelijke kelderruimte hieraan kan gelinkt worden. Verder bestonden de relevante sporen in dit vlak voornamelijk uit (ophogings-)lagen en een kuil. Laag S3 is een homogene grijsbruine, zandige laag die vrij veel fragmenten van rode baksteen bevat en brokken houtskool. Deze laag wordt op basis van het voorkomen van aardewerk (o.a. hoogversierd, een grijsgedraaide teilvorm en rood gedraaid aardewerk met sliblijnen) gedateerd in de late middeleeuwen (13^e/14^e eeuw). Deze laag is ook duidelijk waargenomen in Profiel 101. Laag S4 had een zeer onregelmatige vorm in het vlak en bestond uit donkerbruin lemig zand met fragmenten van rode baksteen en mortel. Ook deze laag wordt op basis van aardewerk gedateerd in de late middeleeuwen (14^e eeuw). Een opmerkelijke vondst uit deze laag is een Karolingische gelijkarmige fibula (V6). Het gaat om een vondst die zich niet meer in zijn oorspronkelijke context bevindt, maar toch een indruk geeft van een vroegmiddeleeuwse aanwezigheid in de buurt van het onderzoeksgebied. S9 en S8 vormen mogelijk een uitbraakspoor. S9 loopt door tot in de moederbodem en bevatte veel rode baksteenfragmenten en enkele brokken mortel. Het aardewerk uit dit spoor geeft een post-middeleeuwse datering aan. S7 en S6 vormen de vulling van een deel te zijn van een uitgraving, die duidelijk zichtbaar werd in de putwand (Profiel 101; zie onder).

Figuur 15. Zicht op S2, de mogelijke kelder.

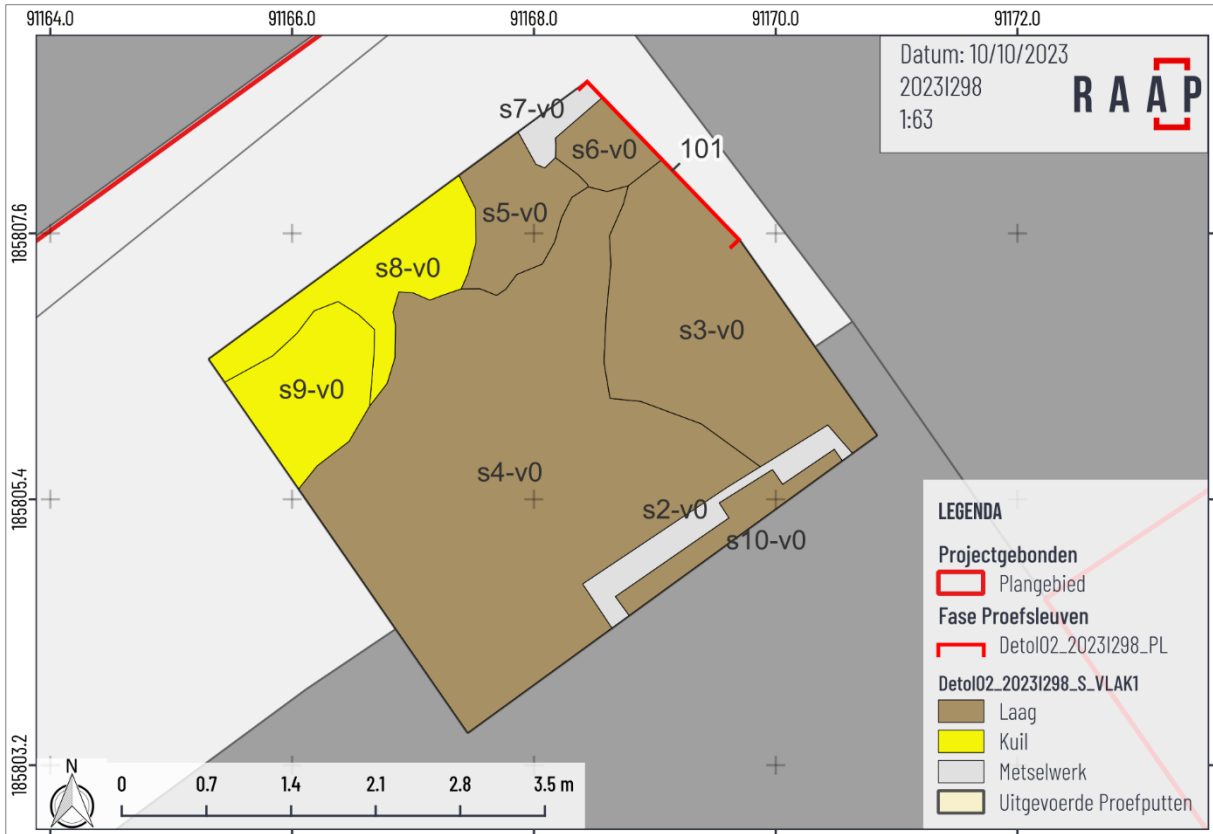
Een tweede vlak werd aangelegd op de (sterk gebioturbeerde) moederbodem (s16) op ca. 8,10mTAW. In dit vlak tekent het mogelijks uitbraakspoor S9 en S8 zich duidelijker af. In de moederbodem werden S12 (mogelijke kuil/paalspoor) en S11 (een vrij ronde kuil met botmateriaal, mogelijke afvalkuil of krengebegraving) geregistreerd. Het meest duidelijke spoor is S15. Het gaat om een duidelijk vierkant paalspoor met een heterogene, donkerbruine, zandige, licht humeuze vulling met houtskool spikkels en enkele fragmentjes van rode baksteen. In coupe (figuur 16) had het spoor een diepte van 36cm. Het spoor bevatte geen vondsten, maar doordat het is afgedekt door S3, heeft het een relatieve datering in de late middeleeuwen of ouder.

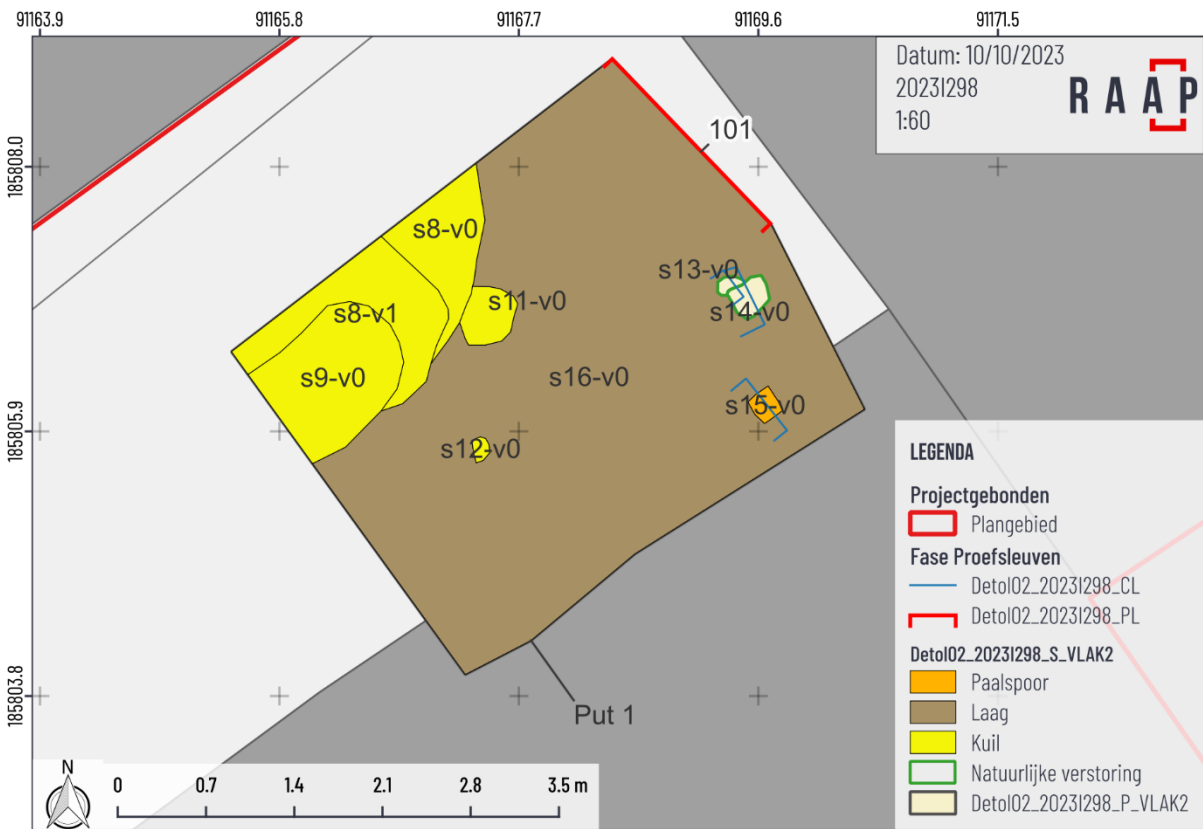
Figuur 16. Coupe op paalspoor S15.

Tabel 2: Archeologisch relevante sporen en structuren uit Proefput 1

Aard spoor	Aantal	Spoornummers
Muurwerk (MW)	2	S2, S7
Laag (LG)	6	S3, S4, S5, S6, S10, S16
Kuil (KL)	4	S8, S9, S11, S12
Paalspoor (PS)	1	S15

Figuur 17: Proefput 1 – Vlak 1: Algemeen sporenplan met weergave van de profielen en coupes.

Figuur 18: Proefput 1 – Vlak 2: Algemeen sporenplan met weergave van de profielen en coupes.

De bodemopbouw van de proefput werd geregistreerd in Profiel 101 (de noordoostelijke putwand) (figuur 19). Over het gehele terrein bestond het maaiveld uit een homogene, donkergrijsbruine zandige laag met veel brokken rode baksteen en mortel (S1). Deze laag wordt op basis van het aangetroffen aardewerk in de postmiddeleeuwen gedateerd. Het gaat waarschijnlijk om een ophogingslaag in functie van het bouwrijp maken van het perceel. Deze laag dekt enerzijds een uitgraving af (S7+S6) en de laatmiddeleeuwse laag S3 (en S4). Direct onder deze lagen komt de moederbodem voor op een diepte van **ca. 8,07mTAW (ca. -1,11m-mv)** waarin zich verschillende oudere grondsporen aftekenen. De moederbodem is in de bovenste 20cm sterk gebioturbeerd door plantenwortels, mollen- en wormengangen.

Figuur 19. Profiel 101 met aantekeningen.

2.2.2.2 Proefput 2

Proefput 2 bevond zich aan de straatkant van het perceel. Een eerste vlak werd aangelegd op ca. 8,50mTAW. Dit vlak bestond voornamelijk uit kuilen, lagen en een mogelijk uitbraakspoor (S20). Deze sporen tekenden zich allen af in laag S17. S17 werd ook zeer duidelijk waargenomen in Profiel 201 (zie onder) en bestaat uit een zeer homogene, matig humeuze, grijsbruine laag met een zandige textuur met als inclusies veel houtskoolspikkels. Uit deze laag werden enkele fragmenten bouwkeramiek en natuursteen (o.a. een mogelijke wetsteen) en grijsgedraaid aardewerk ingezameld, waardoor de laag in de volle-late middeleeuwen kan gedateerd worden. Deze laag werd bemonsterd op pollen en macroresten. Omdat het om een vrij homogene, matig humeuze laag gaat zou het kunnen om een oude akkerlaag gaan.

Een tweede vlak werd aangelegd op de moederbodem op een diepte van ca. 8.15mTAW. In de moederbodem werden twee mogelijke paalkuilen (S24 en S25) waargenomen. Ze hadden beiden een ronde vorm en een heterogene donkergrijze vulling met veel houtskoolspikkels. Kuil S23 bevond zich zowel in het vlak, als deels in de putwand (Profiel 201). De kuil had een zandige, grijze vulling met veel spikkels houtskool. De volledige vorm in vlak kon niet achterhaald worden, maar het spoor werd gecoupeerd in het profiel (figuur 20). De kuil had een vrij rechte wand en een onregelmatige bodem. Het spoor was ca. 50cm diep en de overgang tussen de kuil en bovenliggende middeleeuwse laag S17 was vrij vaag en onregelmatig. Het vondstmateriaal (een stuk van een bandvormige greep van een (kruik)amfoor en een brokje verbrande leem) plaatst dit spoor mogelijks in de Romeinse tijd. De inhoud van dit spoor werd bemonsterd op macroresten en er een zeefstaal genomen om vondstmateriaal in te zamelen. Er werd een losse vondst van een scherp *terra sigillata* gedaan in de moederbodem, wat ook wijst op enige Romeinse aanwezigheid in de buurt van het projectgebied.

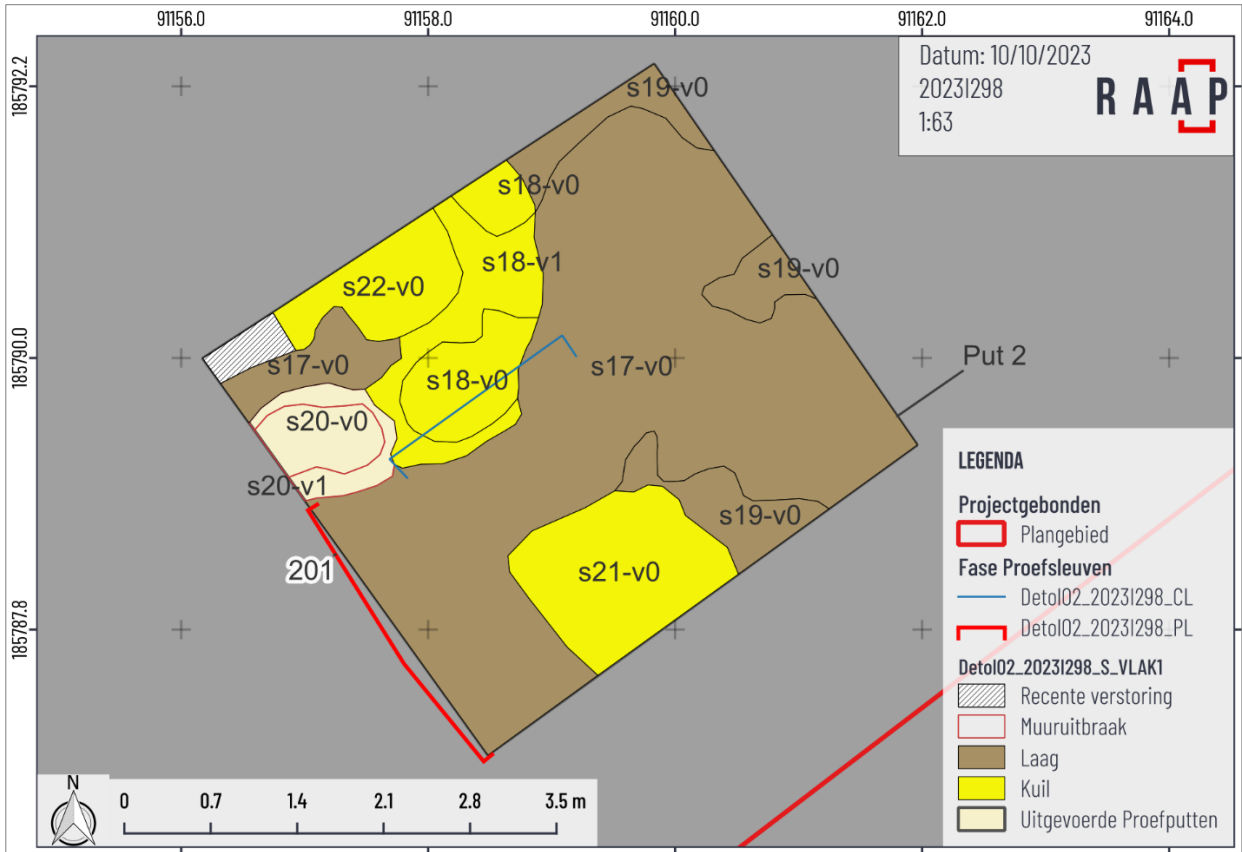

Figuur 20. Coupe op kuil S23. Let op de rechte insteek en onregelmatige bodem.

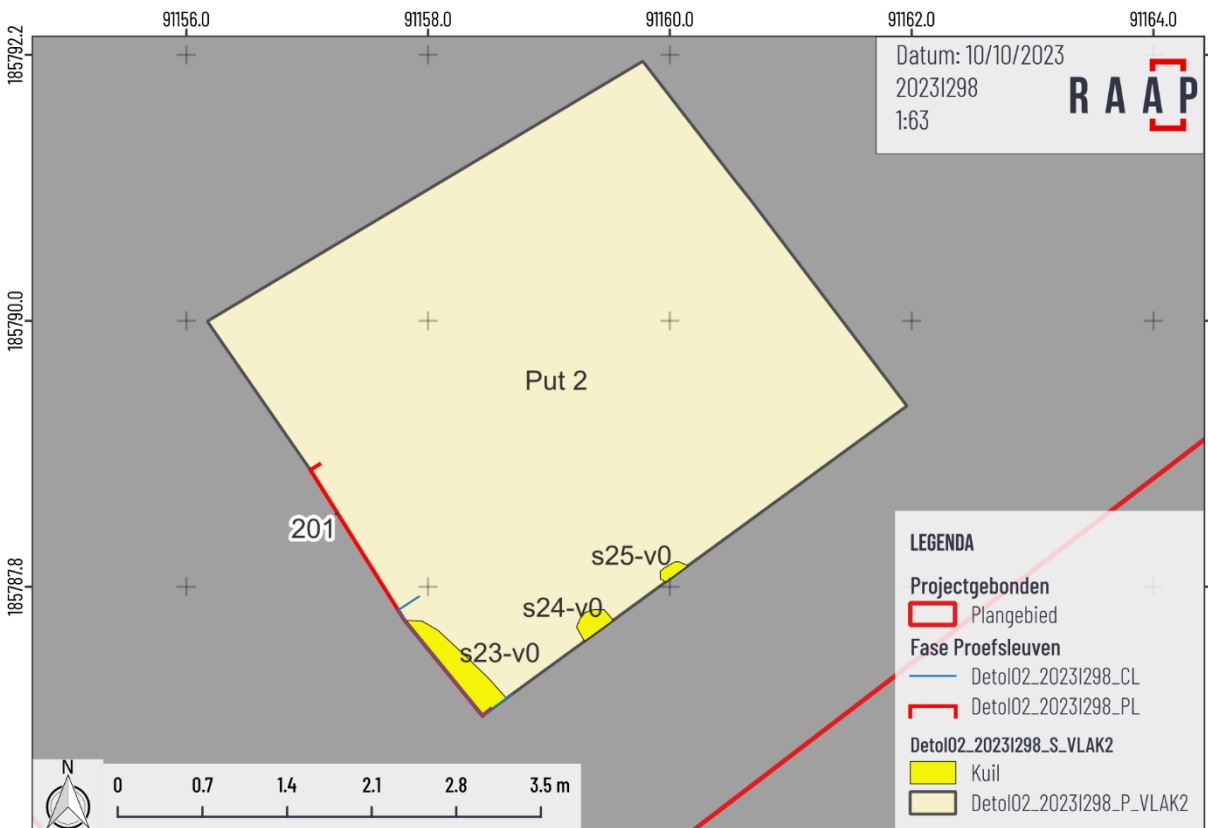
Tabel 3: Archeologisch relevante sporen en structuren in Proefput 2

Aard spoor	Aantal	Spoornummers
Laag (LG)	2	S17, S19
Muuruitbraak (MU)	1	S20
Kuil (KL)	6	S18, S21, S22, S23, S24, S25

Figuur 21: Werkput 2 - vlak 1: Algemeen sporenplan, met weergave van de coupes en het profiel.

Figuur 22: Werkput 2 - vlak 2: Algemeen sporenplan, met weergave van de coupes en het profiel.

De bodemopbouw van de proefput werd geregistreerd in Profiel 201 (de zuidwestelijke putwand) (figuur 23). Opnieuw komt de postmiddeleeuwse ophogingslaag S1 voor. Deze had ter hoogte van de proefput een dikte van ca. 50cm. Tussen de mogelijke middeleeuwse akkerlaag (S17) en laag S1 komt een dun laagje voor dat bestaat uit laagjes beige zand afgewisseld met bruinere laagjes. De overgang tussen S1 en deze laag is eerder verrommeld, maar de overgang tussen S17 en deze laag is zeer scherp en er lijken indrukken in te zitten van mogelijke karresporen. De middeleeuwse (akker)laag (S17) heeft een dikte tussen de 30 en 40cm en heeft een scherpe overgang naar de moederbodem die onregelmatig is door bioturbatie. Deze laag komt niet voor in Proefput 1 en dekt kuil S23 af die op basis van het vondstmateriaal mogelijks in de Romeinse tijd kan geplaatst worden. De moederbodem zelf komt voor vanaf **ca. 8.29mTAW (ca. -1m-mv)**, waarin zich 3 grondsporen aftekenden. De moederbodem in de bovenste 15cm gebioturbeerd door mollen- en wormengangen.

Figuur 23. Profiel 201 met aantekeningen.

2.2.3 Assessment van de vondsten

In totaal werden 15 vondstnummers uitgedeeld, die meerdere vondsten bevatten. Tijdens het terreinwerk werd meteen een opdeling gemaakt per materiaalsoort. Er werd aardewerk, metaal, bouwkeramisch materiaal en natuursteen ingezameld. De meerderheid van de vondsten werden aangetroffen in de verschillende antropogene lagen. Hieronder worden de belangrijkste vondsten kort toegelicht. Hun dateringen werden ook reeds vermeld in het assessment van de sporen en structuren.

De volledige vondstenlijst is terug te vinden in de bijlage.

2.2.3.1 Aardewerk

Tijdens het onderzoek werden twee Romeinse scherven aangetroffen. Enerzijds gaat het om een bandvormig greepfragment van een kruikamfoor (V15), aangetroffen in kuil S23. Anderzijds om een scherf *terra sigillata* (V12), aangetroffen in de gebioturbeerde moederbodem. Door hun context wijzen beide vondsten wijzen toch op menselijke aanwezigheid binnen het onderzoeksterrein tijdens de Romeinse periode.

Figuur 24. Het aangetroffen Romeinse aardewerk. Links: V15, rechts V12.

De mogelijke akkerlaag (S17) bevatte uitsluitend grijsgedraaid aardewerk (V10). Door het ontbreken van duidelijke randfragmenten, wordt dit aardewerk ruim in de volle tot late middeleeuwen gedateerd.

Figuur 25. Het grijsgedraaid aardewerk (V10) uit de mogelijke middeleeuwse akkerlaag S17.

2.2.3.2 *Metaal*

Een opmerkelijke vondst is V6. Het gaat om een Karolingische gelijkarmige fibula uit een koperlegering, met een algemene datering tussen de late 7e en de 10e eeuw. Deze vondst bevond zich in S4, een die op basis van het aardewerk in de late middeleeuwen wordt gedateerd. Deze vondst bevindt zich dus niet in zijn originele context, maar wijst toch op een menselijke aanwezigheid in de vroege middeleeuwen in/of rondom het onderzoeksgebied.

Figuur 26. Vondst 6: Karolingische fibula.

2.2.3.3 *Conclusie*

Het aangetroffen vondstmateriaal dateert vanaf de postmiddeleeuwen tot en met de Romeinse periode. Het meeste aardewerk komt echter uit de late middeleeuwen. De opmerkelijke vondst van een Karolingische *fibula* en het voorkomen van Romeins aardewerk lijken ook te wijzen op een menselijke aanwezigheid tijdens deze periodes.

2.2.4 *Assessment van stalen*

Zowel de mogelijke middeleeuwse akkerlaag S17 als de vermoedelijke Romeinse kuil S23 werden bemonsterd voor natuurwetenschappelijk onderzoek. S17 werd bemonsterd voor pollenonderzoek en macrorestenonderzoek. Een uitwerking van deze stalen kan tot een landschapsreconstructie leiden en meer informatie geven over welke gewassen mogelijks op deze (vermoedelijke) akker werden geteeld. Bijkomend kan het macrorestenonderzoek ook leiden tot een nauwkeurigere datering van dit spoor.

Kuil S23 werd bemonsterd voor macrorestenonderzoek. Het uitwerken van dit staal kan leiden tot een landschapsreconstructie, een nauwkeurigere datering en kan meer informatie geven over de mogelijke functie van de kuil.

2.2.5 Conservatie-assessment

De Karolingische fibula (V6) en het ijzeren voorwerp (V7) werden in functie van determinatie (beperkt) gereinigd. Ze dienen echter de nodige behandelingen te krijgen in functie van een goede bewaring. Een X-Ray van V7 zou voor een duidelijke determinatie en datering van het object kunnen zorgen.

2.2.6 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Uit het proefputtenonderzoek blijkt dat het archeologisch bodemarchief een goede bewaring kent. Een postmiddeleeuwse ophogings- of nivelleringslaag die aanwezig is over het volledige terrein heeft de onderliggende oudere lagen, het muurwerk en andere grondsporen afgedekt.

Het achterste deel van het onderzoeksgebied bevond zich volgens historische kaarten in de tuinzone van de vroegere bebouwing. Twee uitbraaksporen en het muurwerk van een vermoedelijke kelder kunnen mogelijk aan deze en/ of oudere bebouwing gelinkt worden. Verder werden enkele (ophogings-)lagen uit de late middeleeuwen aangetroffen, die mogelijks in verband te brengen zijn met het bouwrijp maken van het terrein of andere plaatselijke activiteiten. Opmerkelijk is het voorkomen van een zeer homogene, mogelijke middeleeuwse (akker)laag, die enkel voorkwam in de proefput aan de straatzijde van het perceel. Deze middeleeuwse lagen dekten de (gebioturbeerde) moederbodem af, waarin zich enkele sporen aftekenden die een relatieve datering van middeleeuws of ouder krijgen. Eén van deze sporen is een duidelijke, vierkante paalkuil, en kan mogelijk aan een oudere bewoningsfase of andere activiteit gelinkt worden. Een ander opmerkelijk spoor dat zich aftekende in de moederbodem was een kuil, waarvan de functie niet kon achterhaald worden, maar Romeins aardewerk bevatte.

Samenvattend kan gesteld worden dat het onderzochte gebied zich kenmerkt door het voorkomen van sporen die zowel aan rurale, als meer verstedelijkte activiteiten en bewoning kunnen gelinkt worden, en dat er indicaties zijn voor menselijke aanwezigheid binnen en rondom het onderzoeksgebied vanaf de Romeinse periode.

2.2.7 Confrontatie van de bevindingen met de resultaten van voorgaande onderzoeksfases

De bureaustudie leidde tot het besluit dat:

‘Gezien de ligging van het plangebied in een archeologische zone van de stadskern van Deinze, aan de hoofdas van de stad en cartografische bronnen die wijzen op continue bewoning vanaf 17de eeuw, is een hoge archeologische verwachting aanwezig. Sporen uit de postmiddeleeuwen en late middeleeuwen kunnen zich daarbij direct onder de huidige bebouwing manifesteren, zowel in de vorm van muurresten en structuren als grondsporen. Aan de straatzijde worden bewoningssporen of -structuren verwacht, meer in het oosten van het plangebied achtererfstructuren. Ook is een hoge verwachting op sporen uit de volle middeleeuwen aanwezig, indien zijn niet vergraven zijn door sporen uit latere perioden. Verder is het plangebied landschappelijk gezien ook aantrekkelijk voor perioden vóór de middeleeuwen, wat bevestigd wordt door enkele vondsten en onderzoeken in en rond Deinze. Ook voor jager-verzamelaars is het plangebied zeer interessant gelegen, op een iets hoger gelegen deel (oeverwal of kronkelwaardrug) nabij de Leie. Het is waarschijnlijk dat eventuele steentijdartefactensites niet volledig gaaf meer bewaard zijn gezien de stedelijke context, toch is niet uitgesloten dat ook steentijdartefactensites goed bewaard kunnen zijn indien bijvoorbeeld ophogingspakketten op oude tuin- of teelaarde werd aangebracht.’

De hoge verwachtingen voor sporen uit de postmiddeleeuwen en late middeleeuwen werd ingelost, dit zowel in de vorm van lagen, sporen en muurwerk. Sporen uit de volle middeleeuwen zijn niet duidelijk aangetroffen, maar het kan niet worden uitgesloten dat ze wel bewaard zijn binnen de nog niet onderzochte delen van het plangebied. Ook voor de periode vóór de middeleeuwen zijn aanwijzingen gevonden, in de vorm van een losse vondst terra sigillata en Romeins aardewerk in een kuil die zich aftekende in de moederbodem. De scherpe grens tussen de verschillende lagen en de moederbodem doen vermoeden dat deze (deels) afgetopt is, waardoor de kans op het aantreffen van een intacte steentijdsite zeer klein is. Er werden geen lithische artefacten aangetroffen tijdens het onderzoek. De verstoringen binnen het onderzoek zijn zeer beperkt en de bewaring van het bodemarchief is zeer goed. Een postmiddeleeuwse ophogings- of nivelleringslaag heeft de onderliggende oudere lagen, het muurwerk en andere grondsporen afgedekt over het volledige terrein.

Ietwat atypisch wordt bij de toekomstige werken het terrein om stabiliteitsredenen opgehoogd en niet verder afgegraven. Diepere uitgravingen in functie van een waterciterne en een liftput werden door middel van het proefputtenonderzoek al gewaardeerd en onderzocht. Verder worden geen diepere ondergrondse niveaus voorzien. Hierdoor worden deze archeologische sporen en structuren niet bedreigd en is *in situ* bewaring mogelijk. Dit wordt verder besproken in bijgevoegd Programma van Maatregelen.

2.2.8 Archeologisch verwachtingsmodel

De goede bewaringstoestand binnen de twee proefputten en de veelheid aan grondsporen, muurwerk en vondstmateriaal geven een indicatie voor de bewaring in de rest van het onderzoeksgebied. Er is geen duidelijke reden waarom dit anders zou zijn.

Op beide locaties zijn archeologische resten aangetroffen en over het volledige terrein wordt, zowel ruimtelijk als in de diepte, archeologie verwacht. De archeologische sporen manifesteren zich quasi direct onder het maaiveld (na afbraak), met o.a. muurwerk dat reeds werd aangetroffen op ca. -30cm onder het maaiveldniveau **na afbraak** (= 1,5m onder straatniveau). Op basis van de gegevens van het proefputtenonderzoek wordt er een pakket met archeologisch relevante lagen, sporen, structuren en vondstmateriaal verwacht met een dikte tussen ca. 1m en 1,11m. In de moederbodem zelf bevinden zich de oudste sporen, die minstens dateren uit de middeleeuwen (14^e eeuw). Het onderzochte gebied kenmerkt zich door het voorkomen van sporen die zowel aan rurale, als meer verstedelijkte activiteiten en bewoning kunnen gelinkt worden, en het voorkomen van een vroegmiddeleeuwse *fibula* en Romeins aardewerk zijn indicaties voor menselijke aanwezigheid binnen het onderzoeksgebied vanaf de Romeinse periode. Op basis van de bodemprofielen wordt vermoed dat de moederbodem (deels) afgetopt is, en er werden geen lithische artefacten aangetroffen, waardoor de kans op het aantreffen van een intacte steentijdsite laag wordt ingeschat.

Verder onderzoek kan bijdragen aan het beter begrijpen van de (bouw)evolutie van deze percelen, van de evolutie van een rurale naar meer verstedelijkte omgeving en bijhorend landgebruik, van de stadsontwikkeling van Deinze en de verhoudingen tussen de stadsdelen van Deinze en Petegem-aan-de-Leie en ook de aanwezigheid van oudere menselijke aanwezigheid binnen het onderzoeksgebied (o.a. vroege middeleeuwen en Romeinse tijd) en de ruimere omgeving.

2.2.9 Beantwoorden van de onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Op welke diepte zijn ze aanwezig? Wat is hun gaafheid, ouderdom en hoe diep zijn ze bewaard?

Uit het proefputtenonderzoek blijkt dat het archeologisch bodemarchief een goede bewaring kent. Een postmiddeleeuwse ophogings- of nivelleringslaag die aanwezig is over het volledige terrein heeft de onderliggende oudere lagen, het muurwerk en andere grondsporen afgedekt. Samenvattend kan gesteld worden dat het onderzochte gebied zich kenmerkt door het voorkomen van sporen die zowel aan rurale, als meer verstedelijkte activiteiten en bewoning kunnen gelinkt worden, en dat er indicaties zijn voor menselijke aanwezigheid binnen en rondom het onderzoeksgebied vanaf de Romeinse periode. De archeologische sporen manifesteren zich onder het maaiveld (na afbraak), met o.a. muurwerk dat reeds werd aangetroffen op ca. -30cm-mv (na afbraak = -1,5m onder straatniveau). Op basis van de gegevens van het proefputtenonderzoek wordt er een pakket met archeologisch relevante lagen, sporen, structuren en vondstmateriaal verwacht met een dikte tussen ca. 1m en 1,11m. In de moederbodem zelf bevinden zich de oudste sporen, die minstens dateren uit de middeleeuwen (14^e eeuw). Het voorkomen van een vroegmiddeleeuwse *fibula* en Romeins aardewerk zijn indicaties voor menselijke aanwezigheid binnen het onderzoeksgebied vanaf de Romeinse periode.

- Zijn er ook aanwijzingen voor bewaarde of afgedekte (paleo-)bodems? Werden hierin vondsten aangetroffen of zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van steentijdartefactensites?

Op basis van de bodemprofielen wordt vermoed dat de moederbodem (deels) afgetopt is, en er werden geen lithische artefacten aangetroffen, waardoor de kans op het aantreffen van een intacte steentijdsite laag wordt ingeschat. Opmerkelijk is het voorkomen van een zeer homogene, mogelijke middeleeuwse (akker)laag, die enkel voorkwam in de proefput aan de straatzijde van het perceel.

- Wat is de impact geweest van huidige bebouwing op het bodemarchief?

Uit het proefputtenonderzoek blijkt dat het archeologisch bodemarchief een goede bewaring kent, de huidige bebouwing had weinig tot geen impact.

- Wat is de meerwaarde van de sporen voor de algemene archeologische kennis van de omgeving en/of meer specifiek wat kennis omtrent de stadsontwikkeling van Deinze/Petegem-aan-de Leie betreft?

Verder onderzoek kan bijdragen aan het beter begrijpen van de (bouw)evolutie van deze percelen, van de evolutie van een rurale naar meer verstedelijkte omgeving en bijhorend landgebruik, van de stadsontwikkeling van Deinze en de verhoudingen tussen de stadsdelen van Deinze en Petegem-aan-de-Leie en ook de aanwezigheid van oudere menselijke aanwezigheid binnen het onderzoeksgebied (o.a. vroege middeleeuwen en Romeinse tijd) en de ruimere omgeving.

- Wat zijn de bevindingen omtrent de huidige topografie? Kan er een beeld worden gevormd van de oorspronkelijke topografie? Hoe kaderen de sporen zich binnen het oorspronkelijke landschap en topografie?

Op basis van de bodemprofielen wordt vermoed dat de moederbodem (deels) afgetopt is. Het plangebied bevindt zich op hoogte in het landschap. Op basis het niveau van de moederbodem, liep de bodem iets op naar de straatkant toe.

- Welke zones zijn archeologisch waardevol? Welke zones worden bedreigd door de geplande werken en dienen te worden onderworpen aan een archeologische opgraving? En welke zones zijn met zekerheid verstoord?

Uit het proefputtenonderzoek blijkt dat het archeologisch bodemarchief een goede bewaring kent. Een postmiddeleeuwse ophogings- of nivelleringslaag die aanwezig is over het volledige terrein heeft de onderliggende oudere lagen, het muurwerk en andere grondsporen afgedekt. Over het volledige terrein wordt, zowel ruimtelijk als in de diepte, archeologie verwacht. Op basis van de gegevens van het proefputtenonderzoek wordt er een pakket met archeologisch relevante lagen, sporen, structuren en vondstmateriaal verwacht met een dikte tussen ca. 1m en 1,11m.

letwat atypisch wordt bij de toekomstige werken het terrein om stabiliteitsredenen **opgehoogd** en **niet verder afgegraven**. Diepere uitgravingen in functie van een waterciterne en een liftput werden door middel van het proefputtenonderzoek al onderzocht en gewaardeerd. Verder worden geen diepere ondergrondse niveaus voorzien. Hierdoor worden deze archeologische sporen en structuren niet bedreigd en is *in situ* bewaring mogelijk.

3 Bibliografie

3.1 Uitgegeven bronnen

UITGEGEVEN BRONNEN:

BEECKMANS, L., BOUDIN, M., COOREMANS, B., DE BUYSER, F., DEFORCE, K., DE GROOTE, K., DE MULDER, G., ERVYNCK, A., LENTACKER, A., MOENS, J., VAN NEER, W. & VERNAEVE, W. (2018) *ARCHEOLOGIE EN GESCHIEDENIS VAN EEN MIDDELEEUWSE WOONWIJK ONDER DE HOPMARKT TE AALST*. ONDER REDACTIE VAN K. DE GROOTE & J. MOENS. BRUSSEL: AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (RELICTA MONOGRAEËN: ARCHEOLOGIE, MONUMENTEN- EN LANDSCHAPSONDERZOEK IN VLAANDEREN, 16). BESCHIKBAAR OP: [DE_GROOTE_K_VERNAEVE_W_MOENS_J_ERVYNCK_A.PDF](#).

BOGAERT, D., KRIJGSMAN, M., CALLEWAERT, P. & DE PUTTER, M. (2016) *GEZOCHT EN GEVONDEN. BODEMVONDSTEN UIT GENT*. HOORN: UITGEVERIJ POLDERVONDSTEN.

DE GROOTE, K. (2008) *MIDDELEEUWS AARDEWERK IN VLAANDEREN. TECHNIEK, TYPOLOGIE, CHRONOLOGIE EN EVOLUTIE VAN HET GEBRUIKSGOED IN DE REGIO OUDENAARDE IN DE VOLLE EN LATE MIDDELEEUWEN (10-16DE EEUW). DEEL I*. RELICTA MO. BRUSSEL: VLAAMS INSTITUUT VOOR ONROEREND ERFGOED.

DE LA TOUR, H. (1899) *CATALOGUE DE LA COLLECTION ROUYER LÉGUÉE EN 1897 AU DÉPARTEMENT DES MÉDAILLES ET ANTIQUES, PARTIE 1*. PARIJS: ERNEST LEROUX.

EGAN, G. (1994) *LEAD CLOTH SEALS AND RELATED ITEMS IN THE BRITISH MUSEUM*. LONDEN: BRITISH MUSEUM.

EGAN, G. (2010) MEDIEVAL AND LATER TRADE IN TEXTILES BETWEEN BELGIUM AND ENGLAND. THE PICTURE FROM SOME FINDS OF CLOTH SEALS, IN *EXCHANGING MEDIEVAL MATERIAL CULTURE. STUDIES ON ARCHAEOLOGY AND HISTORY PRESENTED TO FRANS VERHAEGHE*. VIOE, PP. 55–66.

HOLMES, N. M. M. (2008) THE SCOTTISH COPPER CRUX PELLIT COINAGE, *BRITISH NUMISMATIC JOURNAL*, 78, PP. 138–176.

PARENT, J.-P. & BEECKMANS, L. (2017) OUDENAARDE, GESPEN UIT DE HAM, *QUADRIGA*, 26.

QUAETHEN, V. (2020) *ARCHEOLOGIENOTA TOLPOORTSTRAAT 102-104, DEINZE. BUREAUONDERZOEK – 2020G89*. 583. EKE (NAZARETH): RAAP BELGIË BV.

VANHOUDT, H. (2019) *ATLAS DER MUNTEN VAN BELGIË : VAN DE KELTEN TOT HEDEN*. HERENT: H. VANHOUDT.

GERAADPLEEGD KAARTMATERIAAL:

AGIV (2023) AGENTSCHAP VOOR GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: GROOTSCHALIG REFERENTIEBESTAND (GRB). BESCHIKBAAR OP: [HTTP://WWW.GEOPUNT.BE/CATALOGUS/DATASET/7c823055-7bbf-4d62-b55e-f85c30d53162](http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/7c823055-7bbf-4d62-b55e-f85c30d53162).

OPENSTREETMAP (2023) OPENSTREETMAP. BESCHIKBAAR OP: [HTTPS://WWW.OPENSTREETMAP.ORG/COPYRIGHT](https://www.openstreetmap.org/copyright).

4 Bijlages

Algemeen:

- Bijlage 1: begrenzing van het projectgebied (ESRI Shapefile)
- Bijlage 2: Geologisch en archeologisch kader (zie *infra*)
- Bijlage 3: Lijst met opgenomen figuren nota (zie *infra*)

Bijlagen proefputtenonderzoek

- Bijlage 4: sporenlijst
- Bijlage 5: vondstenlijst
- Bijlage 6: fotolijsten
- Bijlage 7: tekeningenlijst
- Bijlage 8: monsterlijst

Bijlage 2: Geologisch en archeologisch kader

CHRONOLOGISCH KADER

HOLOCEN	POSTGLACIAAL	SUBATLANTICUM	METALTIJDEN	Post- Middeleeuwen	Tweede Wereldoorlog Eerste Wereldoorlog Nieuwste tijd Nieuwe tijd	1940 - 1945 1914 - 1918 19e E - 20e E 16e E - 18e E
				Middeleeuwen	Late Middeleeuwen Volle Middeleeuwen Vroege Middeleeuwen	13e E - 15e E 10e E - 12e E 2e helft 8e E - 9e E 6e E - 1e helft 8e E 5e E - 6e E
PLEISTOECEN	WEICHSELIEN	SUBBOREAAL ATLANTICUM BOREAAL PREBOREAAL LATE DRYAS ALLERØD VROEGE DRYAS BØLLING DENEKAMP HENGELO MOERSHOOFD ODDERADE BRØRUP AMERSFOORT	STEENTJIDEN	Romeinse tijd	Laat- Romeinse tijd Midden- Romeinse tijd Vroeg- Romeinse tijd	284-402 69-284 57 v.C. - 69
				IJzertijd	Late IJzertijd Vroege IJzertijd	475/450 - 57 v.C. 800 - 475/450 v.C.
				Bronstijd	Late Bronstijd Midden- Bronstijd Vroege Bronstijd	1050 - 800 v.C. 1800/1750 - 1050 v.C. 2100/2000 - 1800/1750 v.C.
				Neolithicum	Laat- Neolithicum Midden- Neolithicum Vroeg- Neolithicum	2850 - 2100/2000 v.C. 4200 - 2850 v.C. 5300 - 4200 v.C.
				Mesolithicum	Laat- Mesolithicum Midden- Mesolithicum Vroeg- Mesolithicum	7800 - 5300 v.C. 8500 - 7800 v.C. 9500 - 8500 v.C.
				Laat- Paleolithicum		35 000 - 9500 v.C.
				Midden- Paleolithicum		300 000 - 35 000 v.C.
				EEMIEN		
				SAALIEN		

Bijlage 3: Lijst met opgenomen figuren

Figuur 1: Topografische kaart met projectie van het plangebied (rood in blauw omcirkeld) (bron: OpenStreetMap, 2023).	6
Figuur 2: Projectie van het plangebied op het kadasterplan, met aanduiding van de perceelsnummers (bron: AGIV, 2023).	6
Figuur 3. De reeds afgegraven grond aan de zuidelijke zijde van het onderzoeksgebied.	8
Figuur 4. Situatie binnen het onderzoeksgebied. Het niveauverschil ten opzichte van de straat is duidelijk zichtbaar. Er werd een talud aangelegd om het perceel te kunnen betreden en om de grond te stabiliseren.	9
Figuur 5: Projectie van het plangebied op een recente luchtfoto, toen de bebouwing en vegetatie nog aanwezig was (bron: AGIV, 2023).	10
Figuur 6. Gesloopte bebouwing, aangeduid in geel (bron: opdrachtgever).	11
Figuur 7. Geplande toestand gelijkvloers (bron: opdrachtgever).	12
Figuur 8. Ondergronds niveau met riolering, liftkoker, septische put en regenwaterputten (bron: opdrachtgever).	13
Figuur 9. Doorsnede geplande toestand van NO naar ZW (bron: opdrachtgever).	14
Figuur 10. Doorsnede geplande toestand (bron: opdrachtgever).	14
Figuur 11. Projectgebied weergegeven op GRB, met projectie van bouwplan niveau -1 en aanduiding van de impact van de geplande werken op het bodemarchief (bron: AGIV, 2023; Opdrachtgever).	15
Figuur 12: Projectie van de voorgestelde en aangelegde proefputten op het kadasterplan (bron: AGIV, 2023).	19
Figuur 13: Aanleggen van Proefput 1.	19
Figuur 14: Weergave van de profielen binnen de verschillende werkputten. Projectie op het GRB (bron: AGIV, 2023).	21
Figuur 15. Zicht op S2, de mogelijke kelder.	22
Figuur 16. Coupe op paalspoor S15.	23
Figuur 17: Proefput 1 – Vlak 1: Algemeen sporenplan met weergave van de profielen en coupes.	24
Figuur 18. Proefput 1 – Vlak 2: Algemeen sporenplan met weergave van de profielen en coupes.	24
Figuur 19. Profiel 101 met aantekeningen.	25
Figuur 20. Coupe op kuil S23. Let op de rechte insteek en onregelmatige bodem.	26
Figuur 21: Werkput 2 – vlak 1: Algemeen sporenplan, met weergave van de coupes en het profiel.	27
Figuur 22. Werkput 2 – vlak 2: Algemeen sporenplan, met weergave van de coupes en het profiel.	27
Figuur 23. Profiel 201 met aantekeningen.	28
Figuur 24. Het aangetroffen Romeinse aardewerk. Links: V15, rechts V12.	29
Figuur 25. Het grijsgedraaid aardewerk (V10) uit de mogelijke middeleeuwse akkerlaag S17.	30
Figuur 26. Vondst 6: Karolingische fibula.	30